

Parintele Teofil Paraian

In colaborare cu George Ionut MUSAT
Monday, 09 March 2009

"Credinta nu e ca un curs la fara frecventa. Trebuie sa o traiesti zi de zi"

Parintele arhimandrit Teofil Paraian este unul dintre duhovnicii-reper ai Ortodoxiei. La usa chiliei sale bat zilnic crestini veniti din toate zonele Romaniei, fie pentru a fi spovediti, fie pentru a primi un sfat de indreptare pe calea credintei in Dumnezeu. Cuvantul sfintiei sale este sorbit cu nesat, si din cele peste 30 de carti pe care le-a scris, si in conferintele pe care le tine in toata tara.

Nascut pe 3 martie 1929, in satul Toparcea din judetul Sibiu, din parintii Ioan si Elisabeta, a primit la botez numele Ioan. Este cel mai mare din cei patru frati ai familiei sale. De cand era foarte mic a ramas fara vedere. Este licentiat in Teologie la Sibiu (1952), iar din anul 1953, se afla in obstea manastirii Brancoveanu - Sambata de Sus, sub numele monahicesc de Teofil. I.P.S. Antonie Plamadeala l-a hirotonit preot pe 13 mai 1983, iar din anul 1988 este arhimandrit.

L-am intalnit pe parintele Teofil la Sambata, intr-o zi de februarie a acestui an, cand iarna ce paruse a uita sa mai vina ingropase Muntii Fagarasilor in zapezi. Parintele ne-a intampinat cu bucurie si caldura in chilia sa plina de carti. Si ne-a umplut inima de speranta, chiar daca nu s-a ferit sa vorbeasca despre relele veacului.

"Mergi duminica la biserica?"

- Parinte Teofil, sunteti unul dintre cei mai cautati si iubiti duhovnici. Ati tinut zeci de conferinte in toata tara. Simtiti mai bine ca oricine pulsul credintei acestui popor. Care credeti ca este cel mai mare pacat al lumii romanesti astazi?

- Pacatul necredintei. Oamenii nu tin seama de Dumnezeu, adica nu sunt convertiti. Aceasta este concluzia la care am ajuns dupa 25 de ani de cand sunt in slujba de duhovnic. Cei mai multi nu stiu de Dumnezeu, il neglijeaza, fara sa aiba constiinta faptelor lor. Sunt oameni care sustin ca au credinta in Dumnezeu, dar nu stiu sa-ti spuna ce fac pentru credinta lor.

Curtea interioara a Manastirii Sambata

Majoritatea pretind ca se silesc sa fie oameni de treaba. Exista insa si persoane care nu cred in Dumnezeu si sunt oameni de treaba, si exista si persoane care zic ca au credinta in Dumnezeu, dar nu-s oameni de treaba. Cei care nu merg la biserica nu se pot numara la credinciosi, chiar daca spun ca au credinta in Dumnezeu. Una din intrebarile esentiale pe care le pun celor care vin sa se spovedeasca la mine este aceasta: "Mergi duminica la biserica?". Daca nu merge la biserica, ii spun clar: la pagani te numar, la necredinciosi. Unora li se pare ciudat ca le spun asta lor, care vin sa se marturiseasca la mine, deci manifesta credinta. Dar am dreptate. Pentru ca acela care nu merge la biserica nu se poate bucura de partasia cu Dumnezeu si de toate tainele, de binecuvantarile care se dau in biserica, de cuvantul lui Dumnezeu care este rostit solemn acolo, de comuniunea cu ceilalti credinciosi... Sunt atatea lucruri pe care nu le poti avea decat in biserica. Cel care nu merge la biserica nu are credinta, sau nu are atata credinta cat sa-l duca la biserica. Cred ca pacatul cel mai mare, de care lumea nu e constienta, este necredinta. De altfel, in Filocalie, la Sfantul Antonie cel Mare, e scris ca cea mai grea boala sufleteasca si cel mai mare pacat este necredinta si, implicit, necunoasterea lui Dumnezeu.

- Cum de vin sa se spovedeasca oameni care nu au o viata religioasa regulata?

- Vin, pentru ca ii trimit parintii, pentru ca au intrat intr-o traditie... Prin partile astea, de pilda, foarte multi oameni se spovedesc numai in postul Pastelui. Despre acestia eu zic ca nu au o viata religioasa adevarata si nu sunt convinsi de necesitatea spovedaniei si de importanta impartasaniei. Uneori ii mai intreb: "Daca n-ar fi postul Pastelui intr-un an, te-ai mai spovedi?". Si nu stiu ce sa-mi raspunda. Credinta nu e ca un curs la fara frecventa, credinta trebuie sa o traiesti zi de zi.

- Foarte multi oameni vin la biserica din superstitie, ca sa le mearga bine sau ca sa fie vazuti si respectati in comunitate. Sunt acestia mai credinciosi decat cei care merg rareori sau deloc la biserica, dar implinesc, in rest, poruncile lui Dumnezeu?

In chilia plina de carti, de icoane si asaltata de credinciosi

- Dragul meu, stii cati merg la biserica regulat in Bucuresti? Unu la suta. Poetul Ioan Alexandru, Dumnezeu sa-l odihneasca, a spus asta si eu il cred. Iar Inalt Preasfintitul Serafim, pe cand era vicar la Sibiu, mi-a spus ca acolo merg la biserica doi la suta. Am mai vorbit cu un preot din orasul Victoria, de aici, din apropiere, si mi-a spus ca acolo merg cam patru la suta. Deci, foarte putini. Acum, referitor la intrebarea dumitale, eu cred ca cineva care merge, totusi, la biserica are cel putin atata credinta cat sa mearga la biserica. Mi-au spus unii ca ei nu merg la biserica, pentru ca acolo vin si oameni care nu sunt cumsecade, care fac rele dupa ce ies de la slujba etc. Si le-am spus: "Dragii mei, sa stiti ca aceia au mai multe sanse la mantuire. Si-apoi, trebuie sa mergeti la biserica, pentru ca sa fie acolo si oameni cumsecade".

"Sfanta cruce culca-ma, Duhule desteapta-ma!"

- Pana la urma, toate regulile din Biserica si toata stradania noastra are un singur scop: iertarea pacatelor, mantuirea. Ati fost vreodata intebat de un crestin cum poate sa se mantuiasca?

- Poate ca nu mi-a fost pusa intrebarea asa de direct, dar sunt destui cei care au vrut sa afle cum se pot apropia de Dumnezeu - ceea ce inseamna acelasi lucru. Eu mi-am dat licenta in Teologie, cu o lucrare despre mantuire in Noul Testament - pentru ca am considerat ca asta e lucrul cel mai de capetenie pentru crestin. Si le spun, fara sa astept sa ma intrebe, ce au de facut pentru a se mantui. Dar oamenii nu se intereseaza, in general, cum sa se mantuiasca, pentru ca nu au in vedere mantuirea.

Bijuterie de lemn. Una din portile manastirii

Cel mult, ei sunt preocupati sa fie oameni cumsecade, sa respecte niste norme morale si regulile societatii. Asta o poate face insa si un ateu de treaba. De aceea, nu ma multumesc cu declaratiile oamenilor, ci le cer ceva concret: sa mearga duminica la biserica, dar nu doar ca sa aprinda o lumanare si sa plece. De obicei, se spune ca atunci cand cineva face asta, lumanarea o pune in locul lui, iar lumanarea ramane in locul ei. Adica, nu ti-e de nici un folos. Al doilea lucru: le cer sa se roage dimineata si seara, si la masa, pe cat posibil din cartea de rugaciuni, pentru ca ei singuri nu stiu toate rugaciunile trebuincioase.

Cand eram copil, m-am trezit intre parinti cu practica aceasta, de a ne ruga. Dimineata nu se prea intampla, pentru ca era multa treaba de facut. Mama se mai ruga, dar mai facea si altele in acelasi timp. Isi turna apa sa se spele si spunea: "Tatal nostru Carele esti in ceruri, sfinteasca-se numele tau...". Dar seara, faceam rugaciune anume, in genunchi sau in picioare, la icoana. Si cand ne asezam in pat fara rugaciune, zicea mama: "Mai, copchii, treceti la rugaciune, nu va puneti ca caii". Se spunea ca "si hita-si face cruce, cand s-asaza sa se culce", numai caii nu. Si-apoi ziceam rugaciunile pe care le-am invatat de la mama. Erau rugaciuni populare, pe care acum nu le mai zic. De exemplu, spuneam: "Sfanta cruce culca-ma, Duhule desteapta-ma, Fiule umbreste-ma, Precesto (Maica Domnului) pazeste-ma! Pre prea sfanta cruce-o fac si ma culc noaptea cu drag, si o fac pe trupul meu, numele lui Dumnezeu, biserica cereasca, cantare ingereasca, Dumnezeu sfantul de boala sa ne pazeasca si sa ne mantuiasca". Sau: "Cruce-n cer, cruce-n pamant, cruce-n locul in care ma culc, cruce-n casa, cruce-n masa, ingerii prin jur de casa, Dumnezeu cu noi la masa". Asta mi-a placut, si-mi place. Arata ca taranul roman il are aproape pe Dumnezeu, ca pe cineva foarte drag, care sta cu el la masa. Si: "Sfanta cruce, arma dulce, fii cu mine un m-oi duce!". Cand ne asezam la masa, mama zicea: "No, haideti la Tatal nost, sa ne putem apuca sa mancam". Adica n-aveam voie sa mancam, pana nu ziceam Tatal Nostru.

"Nu se poate sa fi facut Dumnezeu Raiul ca sa-l tina gol"

- La 40 de zile dupa ce a plecat la cele vesnice, parintelui Paisie Olaru de la manastirea Sihastria i s-a aratat in vis ucenicului sau si i-a spus ca e tare greu sa te mantuiesti. Daca un parinte cu viata imbunatatita ca acesta spune asa ceva, noi, pacatosii, cum putem nadajdui la mantuire?

- Noi nu trebuie neaparat sa traim viata parintelui Paisie sau a atator alti parinti imbunatatiti sau sfinti, ci trebuie sa ne facem datoria noastra de crestini si avem sanse la mantuire. Eu sunt sigur ca merg in Rai. Cineva poate sa spuna ca sunt mandru. Dar nu pentru faptele mele cred ca merg in Rai, ci pentru bunatatea lui Dumnezeu. Nu se poate sa fi facut Dumnezeu Raiul ca sa-l tina gol. Trebuie sa ne potrivim cu Raiul, sa ne placa in Rai si sa ne silim sa-l castigam, si-l vom castiga. Caci Dumnezeu este Dumnezeul milei si al indurarilor. La slujbe auzim mereu ca Dumnezeu bun si iubitor de oameni este. Pai, de ce sa nu credem ca e bun si iubitor, si de ce sa ma indoiesc ca ma va milui si mantui si pe mine?

- Le spuneti oamenilor care va cauta sfatul cat pierd necunoscandu-L pe Dumnezeu?

- Draga, pe oameni nu-i intereseaza atata semnificatia faptului de a trai in legatura cu Dumnezeu, ci daca-i poti indruma catre o practica anume. Si le spun: "Uite, cand pleci undeva, iti faci cruce; cand te apuci sa lucrezi ceva, te inchini si zici Doamne-ajuta!; la fel cand te asezi si cand te ridici de la masa...". Daca face asta, se apropie de Dumnezeu, se gandeste mai des la Dumnezeu si la poruncile Sale. Ajunge sa constientizeze faptul ca Dumnezeu e o realitate. Pentru cei mai multi, Dumnezeu e o poveste, o idee, o abstractiune, o probabilitate... Oamenii care se lipsesc de Dumnezeu in viata lor pierd ajutorul Sau, gandul la El si, pana la urma, li refuza dragostea Lui, care poate fi lucratoare in viata lor. Pe de-alta parte, la Dumnezeu nu se poate ajunge oricum. Vin la mine oameni, in postul Pastelui, sa se spovedeasca si bineinteles ca vor sa se si impartaseasca, dar unii trebuie opriti pentru pacatele lor. Unora le spun: "Mai, uite, ai facut asta si asta si nu te poti impartasi doi ani". Si el zice: "Dar nici acum?".

Deci, vedeti ca nu inteleg... Altii inteleg si vin la mine si-mi spun: "M-ati oprit de la impartasire doi ani, iata ca au trecut". Dar in timpul asta au continuat sa faca aceleasi pacate, asa ca nu-i pot impartasi. Eu m-am orientat dupa Parintele Dumitru Staniloae, care in Dogmatica sa ii sfatuieste pe preoti sa nu opreasca de la impartasanie mai mult de trei ani. Eu asa am facut. Orice pacat ar fi facut omul, nu l-am oprit mai mult de trei ani. Se poate impartasi, daca in rastimpul asta s-a silit sa se depaseasca pe sine si sa nu mai repete pacatele. Altfel, daca il opresti 20 de ani, poti sa-l pierzi de tot pe bietul om. A venit unul la mine si mi-a spus: "Parinte, am facut un pacat mare, mare de tot". Isi omorase din greseala un copil, pe care il lovise. Facuse noua ani de inchisoare pentru asta. Si m-am gandit ca a stat atatia ani neimpartasit si l-as fi putut impartasi, dar a trebuit sa-l intreb daca merge la biserica, daca posteste, daca se roaga dimineata si seara. La toate mi-a raspuns: nu. Si atunci i-am spus: "Mai, frate, sa stii ca acestea sunt mai mari pacate decat acela ca ti-ai ucis un copil fara sa vrei".

"In Biserica noastra se traieste superficial"

- Spuneati ca vin putini oameni la biserica. Pe de alta parte, se observa ca tineretul este intr-o mare cautare de viata spirituala si incearca tot felul de experiente, straine credintei in Dumnezeu. De ce nu vin la biserica?

- Pentru ca nu le-a atras nimeni atentia ca in Biserica il pot gasi intr-adevar pe Dumnezeu, si nu in alta parte. Tinerii sunt luati in seama si de moda, pentru ca e interesant. Cand eram tanar, si eu am umblat si pe la sectanti si prin alte cercuri. Eram in clasa a zecea, cand am ajuns intr-un cerc de antropozofi. Erau acolo niste preocupari de inaintare in viata duhovniceasca. Sigur, in biserica nu aveam preocuparile astea. Ma duceam la biserica pentru ca asa am invatat in familie, pentru ca mergeau si altii de varsta mea... Si am ajuns la antropozofi, unde mi se parea ca e mai bine decat la biserica. De ce? Pentru ca mergeam la biserica, intelegeam cuvintele, dar nu si semnificatia adanca a lor si a tuturor gesturilor facute de preot si de credinciosi. Abia cand am ajuns la Facultatea de Teologie am aflat comorile Ortodoxiei. Am simtit intotdeauna ca in Ortodoxie e adevarul si aici e rostul meu. De aceea am si mers la teologie, unde m-am lamurit... Tare-mi placea la sectanti, imi placeau cantarile si mai ales predicile lor. N-am fost insa sectant. Mai degraba antropozof as fi putut fi, pentru ca erau niste idei foarte antrenante. La un moment dat, singur nu mai stiam ce-i cu mine, ce sunt. Imi placea cum se puneau probleme la antropozofi, dar antropozofia se ocupa de om, iar pe mine nu m-a interesat atata omul, cat Dumnezeu. A trebuit sa ma duresc singur, ca nu mi-a spus nimeni asta atunci. Curentul antropozofic a fost intemeiat de un evreu din imperiul austro-ungar, Rudolf Steiner. El a fost antropozof, dar n-a fost sfant. Sfantul Ioan Gura de Aur n-a fost antropozof, dar a fost sfant. Aveam nevoie atunci sa-mi spuna cineva asta si sa ma intrebe: pe care ti-l alegi? Sigur l-as fi ales pe Sfantul Ioan Gura de Aur, ca e sfant. Dar nu mi-a spus nimeni asta. Acum eu pot sa le spun celor care ratacesc. Domnule, in Biserica noastra se traieste superficial - si din punct de vedere al cunostintelor, si din punct de vedere al practicii - si asta as vrea sa se stie.

"Rugaciunea Inimii m-a ajutat sa nu ratacesc drumul"

- Vietuiti intr-o manastire legata de numele unui mare duhovnic transilvanean, parintele Arsenie Boca. Stiu ca ati avut cel putin o intalnire in viata sfintiei voastre cu el.

- Da. El m-a invatat Rugaciunea Inimii sau, cum o numea parintele Arsenie, rugaciunea cu care se mantuiesc calugarii. Parintele Arsenie Boca a fost aici in manastire din 1939 pana in 1948. In 1942, am venit si eu sa ma calugaresc. Aveam 13 ani si jumătate. Dar parintele Arsenie mi-a spus ca nu se poate, pentru ca mitropolitul Nicolae Balan, care a refacut aceasta manastire, a vrut ca aici sa fie numai monahi absolventi de Teologie. Ne-am inteles sa-mi continui scoala. Parintele, care avea scoala multa, mi-a spus ca e bine sa merg la scoala, dar scoala nu ma va mantui.

Iarna la Sambata

Eu aveam gandul sa ma calugaresc, dar nu oriunde, numai aici, sa fiu langa parintele Arsenie, si pentru ca am simtit ca aceasta manastire este deosebita. Ei, si cat am stat de vorba cu parintele Arsenie, el m-a invatat cum sa spun in gand Rugaciunea Inimii, lipind-o de respiratie: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieste-ma pe mine pacatosul!". Asta m-a ajutat cel mai mult in viata si cred ca datorita rugaciunii nici n-am ratacit drumul. Rugaciunea asta are darul de a te descoperi tie insuti. Te intalnesti mai intai cu tine si apoi cu Hristos. Rascoleste in adancuri de gand, de fiinta omeneasca. Rugaciunea Inimii mi-a dat bucurii extraordinare, de, la un moment dat, credeam ca nu le mai pot suporta, ca nu mai aveam mult sa mor de bucurie. Asa ca am raspandit rugaciunea cat am putut. O mentin din 1942, ca mijloc de imbunatatire sufleteasca.

Pe parintele Arsenie l-am cunoscut putin, dar ce mi-a spus in 1942 si in 1965 - ca l-am revazut abia dupa 23 de ani - a fost destul pentru toata cealalta vreme a vietii mele. In 1965, lucra ca pictor la Bucuresti, ca-l scosera din manastirea de la Prislop si din preotie. L-au scos comunistii, dar cu mana episcopului de Arad, caci comunistii erau ca dracii, nu voiau sa fie ei acuzati de ceva si atunci si-au gasit unelte in ierarhia Bisericii. Pentru ca in Biserica sunt atatia intrusi

care n-au credinta in Dumnezeu. Asta e realitatea, nu vorbesc fara temeii. In sfarsit, in 1965, eram insotit de un tanar student, astazi preot in Sibiu, parintele Simion Sasausan, si lui adresandu-i-se, parintele Arsenie a spus: "O sa te faci preot, sa fii intelegator fata de neputinta omeneasca". Cred insa ca mi se adresa si mie indirect, ca eu nu eram preotit atunci. Si mai cred ca acest cuvant al parintelui Arsenie este cel mai important rostit de sfintia sa. Toate celelalte sunt bune, folositoare, dar acesta este fundamental.

M-am mai intalnit iarasi cu parintele Arsenie in 1971, 1972, in cateva randuri, dar niciodata cu folosul pe care l-am avut in 1942 si in 1965.

- Nu ne-ati spus cum v-ati calugarit.

- Dupa liceu, am mers la Sibiu sa fac Teologia. Si imi trebuia aprobarea mitropolitului Nicolae Balan, ca eram un caz special, fiind fara vedere. Am intrat la mitropolit si am pus problema gresit, i-am spus ca vreau sa devin preot. La care el imediat s-a scuturat de mine, mi-a spus ca nu se poate, pentru ca nu am vedere. Am revenit mai tarziu, cu sustinere din partea cuiva care il cunostea si spunandu-i ca vreau sa fac Teologia. Iar el mi-a raspuns ca Teologia pot sa o fac, dar nu voi putea fi preot. Si am urmat Facultatea de Teologie, dar sa stii ca am iesit din facultate zdruncinat in credinta mea. In facultate mi-au strecurat indoiala, de ajunseseam sa ma intreb, in timp ce se citea Evanghelia de la Sfantul Ioan, daca el a scris-o intr-adevar. Asa eram de confuz incat, dupa terminarea facultatii, cand m-a intrebat mitropolitul daca vreau sa merg la Sambata, sa ma calugaresc, i-am spus ca nu sunt hotarat. Pana la urma m-am decis datorita unei imprejurari binecuvantate de Dumnezeu si atunci mitropolitul mi-a spus: "Am asteptat hotararea asta".

- Ne puteti dezvalui ce anume v-a determinat sa va calugariti?

- Sigur, eu n-am nimic de ascuns. Intr-o duminica a Sfantului Grigore Palama, care a fost mare rugator al Rugaciunii Inimii, s-a citit Icosul sfantului si mi-a placut tare mult. Atunci, pe loc, mi-a venit in minte un gand: "Sfantul Grigore Palama a fost calugar, Biserica pretuieste calugaria, eu n-am nici o piedica sa ma calugaresc, deci am sa ma calugaresc. Pe 1 aprilie 1953 am venit aici la manastire si sa stii ca mi-am gasit calea".

Fotografiile autorului (3); Foto Agerpres (3)

Articol extras din Formula As